

IL 1. MAGGIO TRA PASSATO E FUTURO

A cura di Andrea Panaccione. Fondazione Giacomo Brodolini

PIERO LACAITA EDITORE

(Május 1. múltja és jövője)

Bari–Roma, 1992. 605.

A több mint 600 oldalas kötet annak a nemzetközi konferenciának a referátumait tartalmazza, amelyek 1990-ben, a május elsejék születésének 100. évfordulójára rendezett milánói nemzetközi kongresszuson hangzottak el. A kötet kiadásának legfőbb gazdája a szocialista szellemiségű Brodolini Intézet, ám a konferencia megszervezésében számos egyetem is részt vett.

A kötet szerkesztői a különféle referátumokat a következő szerkezeti bontásban publikálták. Az első nagy fejezet közös címének azt adták: Május elseje a nemzeti kultúrákban és az internacionalizmus elemei. E legnagyobb terjedelmű részben (amely a kötetnek egymaga több mint a felét teszi ki) az első a Sorbonne éppen nyugdíjba vonult tanszékvezető professzorának, Madeleine Reberieux-nak az áttekintése. A szerző kutatásainak megfelelően a francia tradíciókról szólt. Az olyannyira problematikus korai német május elsejékről és a német szociáldemokrata pártban fellépő, a május elsejéhez kapcsolódó vitákról három előadás is készült: a francia Beatrix Bouvier-é (Rajna–Westfalia tartományra szűkítve), Peter Friedmanné (ugyaneből a régióból, a történeti folyamatokat egészen 1933-ig nyomon kísérve) és Dieter Frickéé, a jénai egyetem professzoráé.

Ugyanebben a részben találunk „periferikus” országok korai történetéről szóló beszámolókat: ezek között említhetjük Szlovéniát avagy Portugáliát, ahol a május 1. mozgalom ekkoriban kisebb szerepet játszott az illető országok életében. Nem mondható el ez Belgiumról, ahol a május elsejék már ekkor az ország politikai életének jelentős eseményei voltak, s nemzetközi érdeklődést is kiváltottak. Belgiumról ugyanúgy külön előadás hangzott el, mint az osztrák 1890–1918 közötti május elsejékről. (Ezt a referátumot Berthold Unfried készítette.) Noha a korai orosz május elsejék még nem voltak jelentősek, 1891-től már megünnepelték azokat. Ezúttal két kutató: Timur Timofejev akadémikus, egy nagy létszámú akadémiai intézet vezetője és – történetesen az egész rendezvény legfőbb gondnoka – Andrea Panaccione tartott előadást az orosz május elsejékről.

Nem maradhatott ki Olaszország, ahol a május elseje kutatásnak kiváló eredményei és hagyományai alakultak ki az elmúlt évtizedben. Így ebben a részben két olasz egyetemi tanár is megemlékezett az olasz tapasztalatokról. A milánói Felicia Giagnotti az 1914–1918 közötti május elsejék tradícióit taglalta, s ennek során kihegyeztetten a pacifizmus, az internacionalizmus és a nemzeti érzés jelentkezését, keveredését, illetve sűrűlódását elemezte. A római Luigi Cortesi pedig hosszabb távon vizsgálta május 1. és az internacionalizmus összefüggéseit.

Kissé partszegélyre szorult a két, egykor „indító” ország: Nagy-Britannia (innen egy angol oktató írását tartalmazza a kötet) és az Egyesült Államok, melynek történeti múltját két francia amerikanista, Michel Cordillot és Hubert Perrier mutatta be.

A kötet egyik nagy fejezete tartalmazza azokat az előadásokat, amelyekre a résztvevők az olasz szervezőktől kifejezett felkérést kaptak, ez az II. Internacionálé ikonográfiájának feldolgozása. Az egyes országok történeti vetületében adott áttekintést spanyol vonatkozásban Antonio Elorza, a holland ikonográfusról Jan Gielkens, az olaszról Giovanna Ginex, a magyarról Jemnitz János. A varsói Felix Tych nemcsak lengyel áttekintést nyújtott, hanem egyidejűleg bizonyos nemzetközi trendeket is megkísérelt felvázolni. A kötet ebben a fejezetben közölte a párizsi kutató, Miguel Rodriguez mindenképpen rendhagyó és érdekes áttekintését arról, hogy Franciaországban milyen volt a virágok harca, mikor, hogyan és kiknél tűntek fel a piros, kiknél a fehér virágok.

Ugyancsak rendhagyó volt az az előadás, amit a genfi egyetem professzora, Marc Vuilleumier tartott arról, hogy a svájci május elsejékben milyen szerepet játszottak a bevándorlók, nemcsak a munkások, hanem a svájci egyetemen tanuló nagy létszámú külföldi diákság, amelynek igen nagy százaléka Kelet-Közép-Európából érkezett.

Végül külön fejezetet alkotnak azok az előadások, amelyek részint szociológiai aspektusban vizsgálják a május elsejéken részt vevők összetételét és mozgását, részint a felhalmozódott tapasztalatok nyomán a jövőre nézve kísérlik meg, hogy valamiféle előre pillantást, következtetéseket nyújtsanak. E fejezet anyagát számos olasz professzor gazdagította, ebben a fejezetben jelent meg a brüsszeli Európa Szakszervezeti Kutatóintézet igazgatójának, a német Günter Köpkének is az írása, valamint a nálunk is ismert francia történész–szociológus, Alan Touraine előadása.

Tematikailag, földrajzilag, színvonalban is sokféle és sok gondolatot, adalékot tartalmazó kötetet vehet kézhez az érdeklődő.

Jemnitz János